

TĖVIŠKĖS AIDAI

Nr45 (1686) 1989 m. lapkričio mėn 21 d.

XXXIV METAI

Melbourne

Jėzus Kristus Karalių Karalius ir Viešpačių Viešpats. Paveiksle šalia ir Dievo Motina Marija - Dangaus ir Žemės Karalienė. Kristaus Karaliaus šventėje mūsų prašymas: Švenčiausioji Jėzaus Širdie, teateinie Tavo Karalystė į mūsų brangiąją Tėvynę Lietuvą, Karalystė, kuri yra tiesos ir gyvybės, šventumo ir malonės, meilės ir taikos Karalystė.

KRISTUS KARALIUS - VIESPATIJŲ VIESPATS

-Vertas esi, mūsų Viešpatie ir Dieve, priimti šlovę, pagarbą ir valdžią, nes tu visa sutvėrei - tavo valia visa yra ir buvo sutverta. Ir nupirkai Dievui savo krauju žmones iš visų genčių, kalbų, tautų ir giminių. Iš jų tu padarei mūsų Dievui karalystę ir kunigus bei jie viešpataus žemėje.

Apreiškimo knyga 4,11; 5,9.

Kristaus Karaliaus šventė dabar švenčiama baigiant liturginius metus lapkričio paskutinį sekmadienį - prieš Advento 1 sekmadienį. Nepriklausomoje Lietuvoje Kristaus Karaliaus šventė buvo populiari, ruošiamos ne tik iškilmingos pamaldos, bet ir miestų salėse vieši minėjimai, akademijos, iškeliant Kristaus Karalystės įsigalėjimą žmonių širdyse ir mūsų Tėvynėje Lietuvoje.

Šią šventę įvedė popiežius Pijus XI po pirmojo pasaulinio karo, kad visi žmonės labiau pažintų Kristų, kad nuoširdžiai Jam tarnautų ir Kristaus paskelbtais tikėjimo ir doros nuostatais ženklintų savo asmeninį, tautinį ir valstybinį gyvenimą. Kristui viešpataujant žmonių mintyse, širdyse, valioje, greitai įvyktų pasaulyje teisingumo ir meilės karalystė, vietoje prievartos, keršto, neapykantos.

Žmogaus Atpirkėjas Jėzus Kristus yra visatos ir istorijos centras, -skelbia mūsų dienų popiežius Jonas Paulius II, pats asmeniškai. Lenkijoje išgyvenęs vokiečių ir bolševikų rusų okupacijas, persekiojimus ir jis kviečia visų mintis ir širdis kelti į Kristų šiuo reikšmingu istorijos momentu. Žmogus negali gyventi be laisvės, be teisingumo, be meilės. Todėl ir Kristus po dviejų tūkstančių metų atsistoja mūsų tarpe kaip Tas, kuris atneša žmogui laisvę, kuri remiasi tiesa, kuri išlaisvina žmogų nuo to, kas tą laisvę sumažina, kas tą laisvę sulaužo. Kristus mus moko, kad tobuliausiai laisvę atbaigia meilė, kuri įgyvendinama aukojantis ir tarnaujantis artimui.

Tikra meilė veda prie darbų. Jei kuri meilė darbų neduoda, ji panaši

į uolota žemę, kuri priima sėjama grūdą, bet vaisiaus neužaugina, nes grūdas neturėdamas kur šaknų suleisti, ima ir nudžiūsta. Geri darbai plaukia iš meilės ir ją stiprina Kristaus žodžiai: „Kas daro tiesą, tas eina į šviesą, kad jo darbai pasirodytų, jog jo darbai yra įvykdyti Dievuje“.

Kristaus Karaliaus šventėje prašome, kad mums visiems suteiktų nepalaužiamą viltį ir vienybę dirbti dėl Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės, kad Lietuva savo tikėjimu, savo dora, savo kultūra vis kiltų tautų tarpe kaip šviesi, skaisti, spindinti Žvaigždė!

PD

Religinės šventės Lietuvoje yra paskelbtos valstybinėmis

Užsienio spaudos agentūros, o taip pat ir Vatikano radijo dienraštis, plačiai praneša apie Lietuvos aukščiausiosios tarybos priimtą įstatymą pagal kurį lapkričio pirmoji - Visų Šventųjų diena, ir gruodžio 25-oji Kalėdu diena, Lietuvoje yra paskelbtos valstybinėmis šventėmis, taigi, nedarbo dienomis. Spaudos agentūros atkreipia dėmesį, kad tai pirmas atvejis, kai sovietų valdomoje respublikoje religinės šventės yra skelbiamos valstybinėmis ir nedarbo dienomis. Agentūros pažymi, kad katalikiškoje Lietuvoje lapkričio pirmąją - Visų Šventųjų dieną - pagal nusistovėjusią liaudies tradiciją, yra prisimenami mirusieji. Šis mirusiųjų prisiminimas yra tęsiamas ir sekančią Vėlinių dieną. Spaudos agentūros rašo, kad Lietuvos aukščiausiosios tarybos

O Kristau

Bernardas Brazdžionis

*O Kristau, pasaulio valdove,
Ir žemės, ir aukšto dangaus,
Tau amžiais ir meilę ir šlovę
Varpai širdyse mūsų gaus.*

*Kaip pavasario žydinčioj šventėj
Žydi Kristaus šviesi vėliava.
Su Tavim eina tautos gyventi,
Su Tavim eis visa Lietuva.*

*O Kristau, o meilės šaltini,
Gyvenk mūs šeimoj, ją pašvęsk,
Kaip brolius į džiaugsmo tėvynę
Šventoj Eucharistijoj vesk.*

*Kaip pavasario žydinčioj šventėj
Žydi Kristaus šviesi vėliava.
Su Tavim eina tautos gyventi,
Su Tavim eis visa Lietuva.*

Kristui Karaliui

Juozas Mikštas

*Davei mums viską: saulė mums tviska,
Sildo, gaivina. Duoną ir vyną
Dosniai augina, kas to nežino.
O Pats ant kryžiaus mirt pasiryžęs,
Gyvent mums leidai - kaltes atleidai.
Mus Tu sutvėrei. Galvijai, žvėrys,
Sekioja žmogų, dorą ir blogą.
Medžiai prie namo žydi ir šlama,
Ir nuo senovės vaisiai, daržovės,
Maitina žmogų, dorą ir blogą.
Tai mūsų turtas, Tavo sukurtas.
Dovanos, Tavo užviešpatavo
Pasaulį visą, deja, priviso
Ir daug jau blogio Žemės pastogėj...
O Tu kovoji prieš tą pavojų,
Mums prižadėjęs ne Žemės rojų.
Daug kuo Tu žmogų apdovanojai,
Bet ar žmogus Tau už tai dėkoja?*

*O Visagali Kristau Karaliau
Dangaus ir Žemės! Tavim juk remias
Tūkstančiai saulų ir jų pasauliai
Beribiai platūs; erdvės Visatos,
Kurias mes matom, ir net nemato
Jų žmonių akys, smalsios ir lakios.
Tavo galybė ir begalybė-
Žvaigždžių daugybė danguj pakibę,
Dieviškoj Valioj nuostabą kelia
Tavo vaikeliams, kurie ant kelių
Prieš Tave puolę, tarnauja uoliai
Tau, Visagali, Kristau Karaliau;
Tavieji žmonės prašo Malonės:
Stiprink mūs dvasią. Tikim, kad rasim
Į Tave kelią, mūsų Karaliau,
Kad mūsų sielos Ten bus Tau mielos,
Kad Savo Veidą matyt joms leidai.
Kristau Karaliau - mes Tavo Valioj.*

1989 m. lapkritis, Kristaus Karaliaus šventė

Katalikiškas švietimas ir kunigystės pasaulimai - tai dvi pagrindinės temos, kurias Japonijos vyskupų konferencija aptars ganytojiniame laiške krašto tikintiesiems. Dokumente, kuris bus paskelbtas gruodžio mėnesį, Japonijos vyskupai pabrėžia, jog sėkmingos katalikiškojo švietimo programos įgyvendinimui yra būtinas artimas katalikiškų mokyklų ir bažnytinės hierachijos bendradarbiavimas.

Kitas Japonijos katalikų rūpestis yra tinkamų kandidatų parengimas kunigystei. Nūdienos kunigas - rašo Japonijos vyskupai - privalo būti ryžtingas krikščioniškojo tikėjimo liudytojas, sugebantis artimai bendradarbiauti su kitais kunigais, guosti ligonius ir kenčiančius ir gyventi intensyvią dvasinį gyvenimą LRTV

KALEDŲ SVEIKINIMAI

Jau artinasi Kalėdų šventės. Savo gimines, draugus, artimuosius, organizacijos savo narius pasveikinkime per Tėviškės Aidus. Trumpas, tradicinis sveikinimas \$ 10, atsiunčiant kartu su sveikinimais, kurie bus atspausdinti TA Kalėdų laidoje. Nelaukime paskutinės dienos, jau dabar iš anksto atsiųskime sveikinimus ir rūpesčiai dings.

Apmokėtus sveikinimus atsiųsti iki gruodžio 1 d., nes juos reikia sugrupuoti prieš leidžiant į kompiuterį.

Prašome visų skaltytojų prisiųsti prenumeratą už atelnančius metus, o dar neapsimokėję už šiuos metus, nuoširdžiai prašome nebedelsti. „Tėviškės aidų“ Redakcija ir Administracija

LRTV

Naujai kaltinami karo nusikaltėliai

Karo nusikaltėlių tyrimo komisijos pirmininko Sir Thomas Hetherington pakviesta į Britaniją atvyko sovietų karo nusikaltėlių komisijos narė Natalija Kalsnikova, kuri būk tai atsivežė naujų parodymų prieš Britanijoje esančius 124 karo nusikaltėlius. Britų parlamente greitai bus svarstomas įstatymo pakeitimas, pagal kurį bus galima teisti prieš 50 metų karo metu nusikaltusius pabaltiečius, baltarusius ir ukrainiečius. Kai kurie anglų laikraščiai klausia, ar ji atsivežė įrodymų prieš Stalino laikų žudikus, kurie išžudė daugiau žmonių, negu jų žuvo karo metu.

Tarybų ar Sovietų Lietuva?

Vadinkime daiktus jų tikraisiais vardais

Ilgus dešimtmečius mūsų tautiečiai tėvynėje ir išeivijoje buvo vieni nuo kitų atskirti geležine uždanga kuri pastaruoju metu gerokai suminkštėjusi. Nors vieni ir kiti kalbėjome ir tebekalbame ta pačia lietuvių kalba, tačiau atsirado netaip jau mažas skaičius skirtingų žodžių, sąvokų, išsireiškimų, tiek mūsų kalboje, tiek raštuose.

Okup. Lietuvoje į lietuvių kalbą, daug neigiamos įtakos turėjo prievarta brukama rusų kalba: įsibrovė daug svetimybų, nelietuviškų žodžių, ėmė keistis sakinių struktūra. Pakito ten pats kalbos tempas. Kartais tenka klausytis VII niaus radijo pranešimų. Labai dažnai pranešėjos taip greit kalba, kad jų tariami žodžiai susilieja į krūvą, sunku suprasti.

Sia proga sustosime prie kai kurių terminų bei sąvokų. Pirmiausia pats Lietuvos vardas. Išeivijoje sakome Nepriklausoma Lietuva, okupuotoji Lietuva, Sovietų Lietuva ir pan. O Lietuvoje atitinkamai - buržuazinė Lietuva, o kartais „švelniau“ — iki karinė ar tarpkarinė Lietuva, Tarybų Lietuva. Taigi kyla klausimas, kaip dabartinę Lietuvą vadinti; Sovietų Lietuva ar Tarybų Lietuva. Šiuo klausimu mus domina Saulius Stomos pasisakymas bei aiškinimas „Literatūra ir menas“ savaitraštyje (Nr. 37). Jis rašo: „Nepriklausomos Lietuvos tradicija lietuvių emigracija plačiausia pasaulio šaly vadina ne Tarybų Sąjungą, kaip mes, o Sovietų Sąjungą. Taip pastaruoju metu ėmė elgtis ir mūsų alternatybinė spauda. Logika paprasta: sovietų valdžia toli gražu nėra tas pats, kas tarybų valdžia. Rusicizmas lyg ir turėtų pabrėžti šios sistemos svetimumą, tai, kad sovietų valdžia buvo jėga primesti Lietuvai ir joku būdu negalėjo sulietuvinti.

Iš tikrųjų, sunku sava laikyti valdžią, baisiausiu būdu sunaikinusią didelę dalį tautos. Juk nesulietuvinti liko „fašistas“, „naci“ ir kiti panašūs žodžiai. Beje, žodis „soviet“ (kaip perestroika“ ir t.t.) neverčiamas į kalbas tautų, kurios nepriklauso socialistiniam blokui. Sakoma, kad tarybų valdžios mes dar neturim. Ji galėtų atsirasti įvykus tikriems demokratiškiems rinkimams ir atsitraukus partokratijai. Taigi iki šiol mes gyvename sovietų valdžioje. Vadinas, ne Tarybų, bet Sovietų Lietuva.

E. Meilūnas Lietuvos demokratų partijos „Tribūna biuletenyje (Nr 3), rašo, kad „nei tarybų, nei socializmo mūsųose nesama, todėl šiuos žodžius iš pavadinimo reikia išmesti. Be abejonės, reikia“.

1940 m. vasarą į Lietuvą buvo ant tankų bei durtuvų okupantų atnešta ne Tarybų, bet Sovietų valdžia. Ji nebuvo kokiomis tarybomis kuriama, o okupacinės

BRONIUS KVIKLYS

Mūsų specialus bendradarbis Čikagoje

valdžios įsakais prievartos būdu primesta. Ir taip vadinamo „Liaudies seimo“ kalbose bei nutarimuose žymima „sovietinė“. Buvo sakoma, kad „Lietuvos liaudis savo valstybėje įsteigė „sovietų valdžią“. Rašome „sovietinė santvarka“, šaukiama: „Tegyvuoja Sovietų Lietuva - 13-oji sovietų socialistinė respublika“. O kaž koks poetėlis, įsiteigdamas, eilavo: „Dabar Lietuvoje jau vergų nebėr: mes kartu žygiuojam su SSSR“. Tačiau netrukus „sovietus“ ima pakeisti „tarybos“. Taip Liudas Gira šaukė „Lietuvos senos nebėr, Lietuva — LTSR“. Pavadinimas keitėsi, bet jis nepakeitė prievartos sistemos. Taigi ir tarybų, ta prasme, ką tas žodis reiškia, Lietuvoje nebuvo ir dabar nėra. Išeivija čia teisingai elgėsi, rašydama Sovietų ar sovietinė Lietuva.

Yra ir daugiau skirtingai vadinamų sąvokų. Paimkime kad ir kolchozą su sovchozu. Ir vienas ir kitas rusiško komunizmo išgalvotas žemės tvarkymo būdas. Lietuvos valstiečiams bei ūkininkams pokario metais primestas ne savanorišku būdu, bet teroru, deportacijomis, žudymais. I-sios bolševikų okupacijos metu šie ūkiai dar buvo vadinami jų tikraisiais rusiškais vardais. Tačiau pokario metais okupantai, žinodami, kaip Lietuvos valstiečiai nemėgsta kolchozų bei sovchozų, lyg ir sušvelnindami nukalė naujus terminus. Rodosi, kad Genrikas Zimanas nukalė kolchozo vietoje kolūkį, vadinas santrumpa kolektyvinio ūkio. O sovchozo vietoje atsirado tarybinis ūkis. Ilgainiui šie vardai okup. Lietuvoje buvo prievarta prigydyti. Bet išeivijoje ir dabar vadinami tikraisiais vardais - kolchozas, sovchozas. Mums išrodo, kad ir atgimstanti Lietuva turėtų pasekti išeivijos pavyzdžiu.

Yra ir daugiau pavadinimų bei terminų, kurių gal į lietuvių kalbą nereiktų versti. Taip jau plačiame pasaulyje įsigalėjo „perestroika“, „glasnost“, lyg tarptautiniai rusų kalbos žodžiai, neverčiami į kitas kalbas. Okup. Lietuvoje rašoma dažniausia „persitvarkymas“ „pertvarka“, „viešumas“, „aiškumas“. Bet kažin ar tikslu verti į lietuvių kalbą šį naują terminą, tuo labiau, kad dar neaišku, kuo tas „persitvarkymas“ pasibaigs. O baigtis gali tankais, kastuvėliais, ar kalašnykovais. Sia proga „Sietynas“ (VI.266 p.) primena, kad „pertvarka tėra kapitalinis giljotinos remontas“. Bet gal tai perdrąsus teigimas. Ligšiolinė „perestroika“ ir „glasnost“ atnešė Lietuvai nemaža laisvės ir

iššaukė tautinį atgimimą.

Mums ausį kaž kaip rėžia, kai labai dažnai lietuviai vadinami „nacija“, kuri vis labiau išstumia mums įprasta tautą. Antanas Kairys „Valstiečių laikraščiu“ (Nr. 45), atsiuntė laišką, kuriame, be ko kita rašo, „Mokyti lietuviai, kalbėdami lietuviškai, ėmė vartoti labai daug nelietuviškų, kaimo žmogui nesuprantamų žodžių ... Kas antras žodis - resursai, dislokuoti, koncepcija, suverenitetas ir dar kitokie, nesuprantami. Nejaugi mokyti žmonės negali savo minčių išsakyti lietuviškais žodžiais? Atsidūstam ir sakom: iš didelio rašto išeina iš krašto“. Prie jo išvardytų pridėkime dar mūsų sulasiotus: komandoras, šampas spręsti klausimą, žmogaus faktorius, normatyvai, sakuoti, monumentas, hobis, stagnatas, stereotias, mankartas ir daugelis kitų.

Nereiktų „Vienybė“ vadinti ir Maskvos rusų bei Lenkijos lenkų suorganizuoto sukulto labai agresyvaus lenkų rusų judėjimo, kuris virto partija, reikalaujanti kai kurioms Lietuvos dalims autonomijos, grąšinančios palikti Lietuvą be Vilniaus ir be Klaipėdos. Tai jau ne „Vienybė“, o baisus Lietuvos skaldymas ar tiesiog naikinimas. Organizacija vadinasi „Jedinstvo, Jednošč“. Taip tegu ir lieka. „Vienybės“ vardas mūsų tautai yra šventas žodis ir nereikia jo vaikioti ten, kur nereikia. Gal būt būtų tikslu ir komjaunimui palikti jo tikrajį atneštinį vardą - komsomolas, nors gal dabartiniai jaunuoliai dėlto ir nekalti...

Pabaigai keletas minčių iš sovietinės spaudos. Persitvarkymo praktikoje mąstome naujai, dirbame kaip dirbę, gauname dviguvai, mokame trigubai. („Sluota“. - Dėvyni vagia, dešimtas tikrina ir visi gyvena užtikrintai. („Sluota“). - Lengva buvo atrintinti į Lietuvą stalininę saulę bet kaip sunku išvežti net jos šukes.

(L. Zitkevičius KJT).

Gorbačiovo kelionė į Suomiją

Užsienio spauda šiandien atkreipia dėmesį į tai, kad Gorbačiovo kelionėje į Suomiją lydi Estijos komunistų partijos lyderis Vaino Valjas. Agentūros primena, kad Estija vis labiau siekia įtvirtinti autonomiją nuo Sovietų Sąjungos, išplėsti savarankiškus ryšius su kaimyniniais kraštais, ypač su Suomija. Praėjusią savaitę Estijoje buvo nuspręsta įvesti nacionalinę valiutą. Maskva ne kartą griežtai sukritikavo estų pastangas atsiriboti nuo Sovietų Sąjungos, neigiamai įvertino estų žingsnius autonomijos linkme, dėl to faktas, kad Estijos kompartijos lyderis su Gorbačiovu lankosi Suomijoje buvo apžvalgininkų sutiktas kaip staigmena. Suomijos užsienio reikalų ministerijos atstovas, iš savo pusės, pažymėjo, kad Vaino Valjas yra Suomijoje mielai sutinkamas svečias. Kai kurie stebėtojai, betgi, vertina Estijos kompartijos lyderio kelionę į Suomiją drauge su Gorbačiovu kaip sovietinės valdžios pastangą pabrėžti, kad Estijos autonomija galinti būti vystoma tik Maskvos globoje.

LRTV

Published by Dr. Pranas Dauknyš
18 Henry St., Kensington 3031
President of the Lithuanian
Catholic Federation

ĮVYKIAI

Gorbačiovo ir Suomų komunikatas. Helsinkyje pasibaigus sovietų ir suomių viršūnių susitikimui buvo paskelbtas bendras komunikatas, kuriame pažymima, kad abi šalys įsipareigoja gerbti visų tautų teisę laisvai pasirinkti savo socialinę ir politinę santvarką, taip pat užtikrinti etninėm mažuomom jiems priklausančias teises. Kai kurie apžvalgininkai, komentodami šį pareiškimą sovietų ir suomių bendrame komunikate, primena, kad kaip netoli nuo Suomijos gyvenančios Pabaltijo tautos - lietuviai, latviai ir estai - primygtinai reikalauja laisvo apsisprendimo teisės politinėje ir socialinėje srityje. Tad nuosekliai, pažymi apžvalgininkai, ši apsisprendimo teisė turėtų būti suteikta ir Pabaltijo tautom, praradusiom savo nepriklausomybę tarptautinės teisės nuostatus pažeidusio sovietų ir nacių suokalbčio pasekmėje. Gorbačiovas Helsinkyje taip pat pasiūlė Baltijos jūros rajoną paversti nebranduoline zona.

Cekoslovakijos nepriklausomybės metinės. Čekoslovakijoje yra atžymimos krašto nepriklausomybės paskelbimo septyniadesimtmiesios metinės. Prahoje jaučiamas įtempimas, nes šiandien pavakare opozicinės grupės sostinės centre ruošia taikingą nepriklausomybės metinių paminėjimą. Gatvėse nuo ankstyvo ryto patuliuoja daug milicininkų, a minėjimo išvakarėse, kaip praneša spaudos agentūros, buvo sulaukyti daug kitaminčių, tuo būdu siekiant sutrukdyti jų dalyvavimą nepriklausomybės metinių minėjime. Tarp sulaukytųjų yra ir žymūs kitamintis, vienas pagrindinių „Chartijos - 77“ sąjūdžio veikėjų, dramaturgas Vaclav Havel.

Angliakasių streikas Vorkutoje. Užsienio spaudos agentūros praneša, kad pradėjo streikuoti devynių iš trylikos Vorkutos šachtų darbininkai. Angliakasiai nutraukė darbą akivaizdžiai pažeisdami aukščiausiosios tarybos Maskvoje šio mėnesio pradžioje paskelbtą įstatymą, draudžiantį streikus kraštui gyvybinėse ekonominėse srityse, tarp jų ir šachtose. Devynių Vorkutos šachtų darbininkai paskelbė streiką dėl to, kaip pažymėjo vienas jų atstovų, kad valdžia jiems daug ką pažada, bet duotųjų pažadų nevykdo. Vorkutos angliakasiai, kaip ankščiau Kuzbaso šachtininkai, reikalauja, kad jiems būtų padidintas darbo atlyginimas, kad būtų pagerintos darbo sąlygos, ir kad būtų geriau aprūpinti maisto produktais ir buitinėmis prekėmis.

Vengrija nori atkurti diplomatinis santykius su Sventuoju Sostu. Vatikano valstybės sekretorius kardinolas Casaroli, taip pat ir Sventojo Tėvo vardu, su reikiamu dėmesiu priėmė pareiškimą, kad Vengrijos vyriausybė yra pasirengusi užmegzti kontaktus su Apaštalu Sostu dėl derybų, kuriose būtų svarstomos galimybės atkurti diplomatinis santykius tarp Apaštalu Sosto ir Vengrijos. Tai pranešė Vatikano spaudos šalės direktorius Navarro Valls, komentodamas oficialiosios vengrų žinių agentūros MTI minėtu klausimu paskelbtą informaciją. Navarro Valls pridūrė, jog Vatikano valstybės sekretorius kardinolas Casaroli yra nurodęs, kad Apaštalu Sostas yra pasirengęs apsvastyti, kuriuo būdu galėtų būti sureguliuoti santykiai su Vengrija juos pilnai normalizuojant.

TEVIŠKĖS AIDAI

18 Henry St., Kensington, Vic. 3031. Tel. 376 7355
LEIDŽIA AUSTRALIJOS LIETUVIŲ KATALIKŲ FEDERACIJA

Redaktorius Kazys Mioldažys. Korespondencijas, straipsnius, skelbimus, prenumeratas siųsti viršuje nurodytu adresu. Prenumeratos kaina metams \$25. Kituose kraštuose \$30. Atskiras numeris 50c. Skelbimai už skilties vieną cm. - \$1.50. Nuolatiniams skelbėjams daroma nuolaida. Už skelbimų turinį neatsakoma. Redakcija straipsnius ir korespondencijas taisy savo nuožiūra.

Atsiskaitymo valanda

Rytų Vokietijos revoliucija nereiškia vien Berlyno sienos pranykimą ir abiejų Vokietijos dalių susijungimą. Tai yra paskutinė vinis, kurios trūko užkalti pasimirusios rusų imperijos karstą.

Maskva bejėgė stebi, kaip žmonių masės, ne amerikiečių atominės bombos, yra pralaužusios Varšuvos pakto frontą. Tiesa, Rytų Europos „sąjungininkai“, kaip Lenkija, yra prižadėję likti Maskvai ištikimais. Bet tai tik tušti žodžiai, kad kiek nuraminti Rusijos žmones. Varšuvos pakto jau nėra. Rusijos tikras frontas dabar liko išilgai pačios Rusijos sienos, tai yra į rytus nuo Pabaltijo valstybių ribų.

Petrapilio-Maskvos baltų ir raudonų carų sapnas apie didžiulę rusų imperiją baigėsi gėdinga katastrofa. Imperialistai nuniokojo jų pačių kraštą, sunaikino jo ekonomiką, ir kas svarbiau, tautos inteligentią, apsiteršę okupuodami svetimus kraštus, žudydami nekaltus žmones ir įvesdami sovietinio modelio santvarką-raudoną terorą. Dar apsiuokino pažadėdami įvesti pasaulinę komunistinę sistemą, kad galutinai išlaisvinti žmones nuo laisvės.

Atėjo Maskvai atsiskaitymo valanda. Neapsimoka jai vaidinti pasaulinę galybę, kuria, tiesa pasakius, ji buvo tik naivių vakariečių fantazijoj. Dabar būtų tinkamas momentas atsipeikėti: atšaukti Raudonąją Armiją ir KGB iš svetimų žemių ir pradėti rūpintis rusų tauta, kuri yra patekusi į apverktiną padėtį dėl Maskvos diktatorių kaltės. Nėra ko Kremlui dėl to derėtis, kad už tokį pasitraukimą išgauti sau koncesijų. Priešingai, Rusijai gal reiks atsilyginti už svetimom tautom pridarytus nuostolius...

Kalbant apie Rusiją, negalim pamiršti Gorbačiovo. Nežiūrint, kad jo reformų planai yra nerealistiški, kad jis kartais viešai meluoja mėgindamas pateisinti Pabaltijo okupaciją, kad jis vis dar svajoja apie kažkokį neaiškų socializmą kaip idealią sistemą, yra jo nuopelnas, kad jis atidarė duris prieš marksistinei-imperialistinei revoliucijai visoj rusų imperijoje. Tuo jis pagreitino imperijos likvidaciją ir tikriausiai sutrumpins milijonų žmonių kančias. Tikrai dar ir nežinom, kad jis iš tikrui yra per asmuo. Ar kartais negalėtų būti, kad jis turi Makiavelio planą kaip sunaikinti marksizmą ir jį vykdo palaipsniui? Kaip bebūtų, Gorbačiovas prisidėjo prie tautų laisvės atgavimo daugiau negu Vakarų bailiai, kurie yra nemažiau kalti už Hitlerį-Staliną, už Rytų Europos patekimą į 50-ties metų pragarą.

Teisybė, kad Stalinas ir Hitleris slaptai pasidalino Europą. Bet tas juk nereiškė, kad S. Amerika ir Anglija turėjo pripažinti tokį kriminalinį sąmokslą ir tik pildyti tokį susitarimą, bet dar pridėti, Stalinui visą Vidurio Europą. Jei Roosevelt ir Churchill būtų buvę moralūs ir kompetetingi politikai, jiems reikėjo išreikalauti iš Stalino oficialaus pasižadėjimo atitraukti savo armijas iš visų svetimų teritorijų. Nebuvo reikalo jiems leisti, kad rusai ateitų į Europos širdį - Berlyną, nei reikėjo besąlyginės Vokietijos kapituliacijos, nes karinių okupacijos zonų, davusių pradžių Rytų Vokietijos neva tai valstybei.

Rašo Dr. Jonas Kunca

O dabar, Vašingtonas-Londonas privalėtų įsidėmėti, kad pabaltiečiai ir kiti europiečiai yra tiek išskentėję dėl jų pirmtakūnų neatsakomingsos politikos. Labai lengva ir patogiu suversti kaltę ant Stalino ir Hitlerio. Jų pareiga būtų dabar tvirtai užstoti mus, vietoj maitinti tuščiais „mes nepripažįstam sovietų Pabaltijo okupacijos“ pareiškimais. Anksčiau vakariečių politikai, kaip štai Australijos buvęs min. pirmininkas M. Frazer, aiškino, kad gink Dieve, negalima kalbėti apie jokių sovietų bloko tautų išsilaisvinimą, nes tas iššauktų atominį karą. Dabar jie surado kitą pasiteisinimą: Pabaltijo laisvės klausimo iškėlimas pakenktų šiuo dramatišku momentu Gorbačioviui ir jo „perestroikai“. Kažin, kiek čia logikos. „Perestroikai“ nėra kaip pakenkti. Ji yra mirus prieš užgimstant. Gi Gorbačioviui, atseit

Ukrainos katalikų Bažnyčios įteisinimas

Laisvame pasaulyje gyvenantys ukrainiečiai vyskupai, neseniai Romoje dalyvavę savo visuotiniame suvažiavime - Sinode, - laiko, jog dabartiniu metu jų svarbiausias uždavinys yra rūpintis katalikų Bažnyčios Ukrainoje įteisinimu. Tai pažymėjo vyriausiojo ukrainiečių arkivyskupo kardinolo Lubachivsky sekretorius prelatas Dačko, Vatikano radijui duotame interview. Nepaisant dabar Sovietų Sąjungoje vykstančio persitvarkymo demokratizacijos linkme, pažymėjo prelatas Dačkas, katalikų Bažnyčia Ukrainoje vis dar nėra formaliai įteisinta, nors palaipsniškai jos nariai - dvasininkai ir pasauliečiai, - iš pogrindžio išeina į viešumą, ryžtingai reikalaujanti, kad valdžia sugrąžintų jiems priklausančias teises. Prelatas Dačko atkreipė dėmesį, kad dabar Ukrainoje jau viešai veikia septyni vyskupai ir apie šimtą kunigų, priminė, kad

Politbiurui, būtų tik pagelbėjimas galutinai išspręsti Pabaltijo klausimą, kuris, Maskva žino, vis vien turės būti išspręstas pabaltiečių naudai. Kyla įtarimas, ar mūsų draugai Vašingtone tik nebus nusistatę prieš mūsų kraštų išsilaisvinimą, ar jie negalvoja mus padėti ant rusų-amerikiečių draugystės aukuro? Mes šį kartą neprašome, bet reikalaujame Vašingtono pildyti savo pareigą ir atitaisyti Rooseveltto padarytą žalą. O gal S. Amerikos politikai nepripažįsta moralės principų užsienio politikoj?

Lankstėmės iki žemės per tuos ilgus 50 metų prieš Baltųjų Rūmų pareigūnus. Nieko iš to neišejo. Bene bus atėjęs laikas pakeisti mūsų taktiką. Stipri akcija kongrese, senate ir spaudoj, iškelianti S. Amerikos atsakomumą už mūsų kraštų dabartinę padėtį gal paskatintų dabartinius amerikiečių politikos architektus pakeisti savo elgesį pabaltiečių laisvės reikale.

pastaruoju laiku Ukrainoje buvo surengtos kelios masinės demonstracijos už katalikų Bažnyčios įteisinimą. Kiekvienoje jų dalyvavo virš šimto tūkstančių tikinčiųjų. Mes tvirtai tikimės, pažymėjo ukrainietis prelatas, kad po Gorbačiovo susitikimo su Sventuoju Tėvu Vatikane ir sovietinei valdžiai paskelbus naujus sąžinės laisvę liečiančius įstatymus, Ukrainos katalikų Bažnyčia bus pagaliau pripažinta ir įteisinta. Ukrainiečių vyskupų Sinodas Romoje taip pat svarstė pasirengimus paminėti Brastos unijos keturių šimtų metų sukaktį, tarėsi dėl ukrainiečių tautinio Eucharistinio kongreso pravedimo 1990-ais metais, išreikšdami viltį, kad kongresas galės įvykti jau Lvove. Vyskupai taip pat svarstė dvasinių pašaukimų ir ukrainiečių kunigų paruošimo klausimus.

RG

Minsko vyskupas Baltarusijos katalikams

Svento Petro bazilikoje baigiasi iškilmingos pamaldos, kurių metu Popiežius Jonas Paulius II-sis konsekrovo keturis naujus vyskopus. Vyskupystės šventimus Popiežius suteikė - Vilniaus arkivyskupijos, Lietuvoje, kunigui prelatui Tadui Kondrusevičiui, kuris liepos 25-ąją buvo paskirtas Minsko apaštalinio administratoriaus pavedant jam rūpintis visų Baltarusijoje gyvenančius lotynų apeigų katalikų sielovada, lenkui prelatui Kowalczyk, kuris yra paskirtas pirmuoju pokario metais apaštalinio nuncijumi Lenkijoje, taip pat lenkui prelatui Bolonek, paskirtam apaštalinio nuncijumi Dramblio Kaulo respublikoje, ir libaniečiui prelatui Farhat, kuris yra paskirtas apaštalinio pronuncijumu Alžyre ir Tunizijoje bei apaštalinio delegatu Libijoje. Mišių metu tartame žodyje, Jonas Paulius II-sis, aptaręs naujiesiems vyskupams patikėtos misijos esminius uždavinius, kiekvieną atskirai pasveikino. Kreipdamasis į vyskupą Kondrusevičių, Popiežius pažymėjo, kad visa Bažnyčia dabar su viltimi žvelgia į jį globaliai patikėtą Baltarusijos žemę, atkreipdamas dėmesį, kad po daugiau negu šešiasdešimties metų į Minską vėl sugrįžta vyskupas tarnauti žmonėms. Ar tai nėra besikeičiančių laikų ženklas, klausė Popiežius, vykstančių pasikeitimų pasekmė, tegalinti patarnauti visų tikinčiųjų gerovei? Romos vyskupas, tęsė Jonas Paulius II-sis, visada tėviškai užjautė daug metų kentėjusius Baltarusijos katalikus. Šiandien, rankų uždėjimu, kalbėjo toliau Jonas Paulius II-sis, Romos vyskupas trokšta pabrėžti apaštaly Sostą ir Bažnyčią Baltarusijoje jungiantį ryšį. Popiežius šiandien džiaugiasi drauge su tavo krašto katalikais, gavusiais naują ganytoją, kalbėjo Jonas Paulius II-sis kreipdamasis į vyskupą Kondrusevičių, drauge su jais dalinasi viltimi, kad greitai laiku senose Baltarusijoje vyskupijos bus vėl pilnai atkurta bažnytinė hierarchija.

Pamaldose šv. Petro bazilikoje, kurių metu Popiežius konsekrovo vyskupą Kondrusevičių ir kitus tris vyskopus, dalyvavo ir Lietuvos kardinolas Vincentas Sladkevičius drauge su kitais trimis Romoje dabar esančiais Lietuvos vyskupais, - Vladu Michelevičium, Juozu Matulaičiu ir Juozu Žemaičiu. Tarp pamaldų dalyvių buvo ir Viduklės klebonas kunigas Alfonsas Svarinskas.

LRTV

Jachta "Lietuva" prie Laisvės statulos Niujorke

Nuotr. A. Norvilo

Rumunijos ir Čekoslovakijos valdovų nuomonės. Rumunijos respublikos prezidentas Ceuasescu, tuo tarpu, viešai pasmerkė Sovietų Sąjungoje, Vengrijoje ir Lenkijoje pradėtąsias reformas, išreikšdamas ištikinimą, kad jos susilpnina socialistinę sistemą ir atveria kelią kapitalistinės santvarkos apraiškom. Taip pat ir Čekoslovakijos ministras pirmininkas Adamec pažymėjo, kad jo vadovaujama valdžia neketina užmegzti dialogo su opozicija, kuri, jo nuomone, siekia sužlugdyti socialistinę santvarką ir komunistų partiją.

Simpoziumas „Demokratija ir Nepriklausomybė“

Sis simpoziumas įvyko spalio 13d. Romoje, dalyvavo kun. Alfonsas Svarinskas ir prof. Vytautas Skuodis. Ištrauka iš prof. V. Skuodžio kalbos apie Lietuvą: „Lietuva Sovietų Sąjungos Nacionalinės politikos krizėje“.

Tai kas dabar Lietuvoje vyksta galima pavadinti vienu žodžiu - atgimimas (renesansas). Savo dvasia jis yra panašus į XV-XVI amžių Italijos renesansą, kuris tiek daug davė ne tik darbščiai ir telentingai italų tautai, bet ir viso Vakarų pasaulio kultūrai.

Italų renesanso įtaka buvo stipriai jaučiama ir Lietuvoje. Renesanso ir vėlesnių laikų architektų ir menininkų darbai ir jų įtaka paliko Lietuvoje ryškius pėdsakus, kurie ir šiandien byloja, jog Lietuva buvo ir yra Vakarų kultūros kraštas.

Kada Italijoje prasidėjo renesanso epocha, Lietuva buvo didelė ir galinga valstybė, kuri lyg nenugalimas barjeras gynė Vakarų Europą nuo agresorių iš Rytų. Deja, taip atsitiko, kad Lietuva apsilpo ir XVIII a. pabaigoje buvo užgrobia iškilusios ir sustiprėjusios Rusijos. Pastangos išsivaduoti Lietuvoje buvo ryškios per visą XIX amžių, ir tikrai I-jam pasauliniam karui baigiantis Lietuva vėl tapo laisva ir nepriklausoma valstybė. 1921-aisiais metais ji buvo priimta į Tautų Sąjungą, kuri buvo dabartinės Jungtinių Tautų organizacijos pirmtakė.

Laisva Lietuva per labai trumpą laiką labai sustirėjo ekonomiškai, aukštą lygį pasiekė švietimas ir nacionalinė kultūra. Tačiau tas laisvės „aukso amžius“ Lietuvoje truko tik 20 metų.

Vystant II-jam pasauliniam karui, Sovietų Sąjunga 1940 metų birželio 14d. paskelbė Lietuvai ultimatumą ir sekančią dieną užplūdo šimtai tūkstančių Raudonosios armijos. Okupuotoje Lietuvoje po kelių savaičių buvo suorganizuotas farsas Lietuvos „laisvanoriško“ prisijungimo prie Sovietų Sąjungos. Tas Maskvos Kremliaus melas tebekartojamas ir šiandien.

Okupacija buvo suplanuota jau 1939 metų rugpiūtyje, kada Sovietų Sąjunga ir Vokietija rezgė taikos ir draugystės sutartį. Pagaliau 23 dieną ji buvo pasirašyta kartu su slaptais Molotovo- Ribbentropo protokolais apie politinių interesų sferų pasidalinimą Rytų Europoje. To slapto susitarimo aukomis tapo ne tik Lietuva, Latvija, ir Estija, bet ir Lenkija, Suomija bei Rumunija. Toji sutartis davė pradžią II Pasauliniam karui.

Dabar Lietuvoje vyksta ir tikras stebūklas. Dar taip neseniai, vos prieš keletą metų Lietuvos vardą garsino persekiojamos Lietuvių katalikų Bažnyčios Kronika, politinių kalinių bylos, pavienių Lietuvos disidentų drąsūs balsai. Dabar gi, nuo 1988 metų vidurio, į kovą už Lietuvos teises ir laisvę pakilo beveik visi, nuo vaikų iki šimtamečių senelių.

Pagrindine jėga visų dabartinių Lietuvos pasikeitimų yra Lietuvos persitvarkymo sąjūdis, kuris susikūrė 1988 m. birželio 3 dieną ir dabar turi daugiau kaip 300 tūkstančių vien tik aktyviųjų narių. Sąjūdis turi savo seimą ir to seimo tarybą, kurios pirmininkas yra prof. Vytautas Landsbergis.

Sąjūdis pasiekė, kad Lietuvos TSR Aukščiausios Tarybos Prezidiumas buvo priverstas išleisti eilę įstatymų, kuriais buvo įteisintas

tautos himnas, tautinė vėliava, leista tautinė heraldika, už kurių panaudojimą vos prieš metus buvo taikomos griežtos baudmės. Buvo išleistas įstatymas, patvirtinantis jog Lietuvoje lietuvių kalba yra valstybinė kalba.

Reikšminga, kad pavasajį įvykusiose rinkimuose į TSRS Aukščiausiąją Tarybą, Lietuvoje, iš 42 išrinktųjų 36 buvo Sąjūdžio vadai arba Sąjūdį palaikantys deputatai. Tuose rinkimuose Lietuvos komunistų partija patyrė didžiulį pralaimėjimą.

Lietuva, Latvija ir Estija pirmosios parodė iniciatyvą išjudinti „perestroiką“ iš vietos savo respublikos su sąlyga, jeigu joms bus suteiktas visiškas ekonominis savarankiškumas ir visiška veikimo laisvė.

Laisvės siekimas Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje jau nebesutremdomas. Tai parodė pasaulyje iki šiol negirdėta protesto forma, kada rugpiūčio 23 dieną iki pusantro milijono pabaltiečių susikibę rankomis sudarė gyvą grandinę, kuri sujungė visą Lietuvą, Latviją ir Estiją. Tą milijoninę demonstraciją gražiai pagerbė Italijos dienraštis „La Repubblica“

rugsėjo 8 dienos savaitiniame priede.

Lietuvių tauta įspėja Vakarų kraštų valdovus ir politikus: Sovietų Sąjungoje demokratizacijos procesas tikrai prasideda ir yra pavojus, kad tas procesas bus užsmaugtas. Sovietų Sąjungoje tikroji demokratija įsigalės tik tada, kada joje pasibaigs partokratinė diktatūra, paremta tikrai prievarta ir melu.

Kun. Alfonsas Svarinskas padėkojo šio simpoziumo organizatoriams sakydamas, jog mums visiems yra didelė pagalba, kad mūsų kova už demokratiją ir laisvę yra pakeliama į tarptautinį lygį. Jis patvirtino, kad Ukrainoje ir Baltrusijoje padėtis iš tiesų yra labai tragiška. Vakarams turėtų būti gėda dėl to, kad jie gina tik atskirus žmones, ir visai abejingi ištisoms tautoms. Toliau kun. A. Svarinskas, papildydamas V. Skuodžio pranešimą, parodė lietuvių tautos kovos už laisvę ir tikėjimą krauju ir ašaromis nulaistytą kelią per visus sovietinės okupacijos ir aneksijos dešimtmečius. Didelis yra laimėjimas, kad dabar Lietuvoje sugriauti visi stabai: marksizmuleninizmu dabar niekas nebetiki ir visi dabar žino, kad iki šiol buvome maitinami vien melu.

Vytautas Skuodis

Kun. Alfonsas Svarinskas

Pabaltiečių atstovai JAV-bių Kongreso rūmuose

Jungtinių Amerikos Valstybių kongreso rūmuose, Vašingtone, įvyko amerikiečių Helsinkio komisijos posėdis, skirtas apžvelgti padėčiai trijuose Pabaltijo kraštuose, o drauge ir amerikiečių administracijos politikai Lietuvos, Latvijos ir Estijos atžvilgiu. Posėdyje kalbėję Amerikos Kongreso nariai paragino savo krašto vyriausybę aiškiau ir tvirčiau paremti trijuose Pabaltijo kraštuose už tautines teises kovojančius liaudies sąjūdžius. Posėdyje dalyvavo ir kalbėjo taip pat Amerikos valstybės departamento atstovas, vienas iš valstybės sekretoriaus pavaduotojų James Dobbins, kuris pažymėjo, kad amerikiečių politika Pabaltijo kraštų atžvilgiu kaip praeityje taip ir dabar yra tvirta ir aiški: Si politika, pažymėjo Dobbins, kaip praeityje, taip ir dabar remiasi trijų Pabaltijo kraštų prievartinio įjungimo į Sovietų Sąjungą nepripažinimu. Valstybės departamento atstovas pridūrė, kad amerikiečių vyriausybė taip pat svarsto, kuriuo

būdu ji turėtų reaguoti, jei Maskva pasiryžtų nuslopinti Pabaltijo kraštuose už laisvę kovojančius sąjūdžius arba jei Pabaltijo kraštai išsikovotų tautinę nepriklausomybę. Spaudos agentūros atkreipia dėmesį, kad pirmą kartą amerikiečių Helsinkio komisijos posėdyje Jungtinių Amerikos Valstybių kongrese dalyvavo ir kalbėjo Lietuvos, Latvijos ir Estijos diplomatiniai atstovybių Vašingtone vadovai - lietuvis Stasys Lozoraitis, latvis Dinbergs ir estas Jaakson. Užsienio spaudos agentūros, remdamosi Jungtinėse Amerikos Valstybėse dabar besilankančio Lietuvos Persitvarkymo sąjūdžio atstovo Arvydo Juozaičio pareiškimais, rašo kad šis sąjūdis tikisi laimėti ateinančiais metais Lietuvoje įvyksiančius rinkimus. Juozaičio įsitikinimu, naujai išrinktoji Lietuvos aukščiausioji taryba sieks sudaryti tokią krašto vyriausybę, kuri pareikalautų Lietuvos nepriklausomybės atstatymo ir naujais pagrindais paremtų Lietuvos santykius su Sovietų Sąjunga.

LRTV

„Belaukiant išsvajoto pavasario“, -

Tokia antraštė plačiai skaitomas Romos dienraštis „Il Messaggero“ paskelbė savo korespondento ilgą pokalbį su Lietuvoje gimusiu lenkų rašytoju, Nobelio literatūros premijos laureatu Česlovu Milosz. Galima drąsiai tvirtinti, rašo korespondentas, kad po Popiežiaus Jono Pauliaus II-ojo ir Lech Walensos, Milosz'as yra pats žymiausias lenkas pasaulyje. Žinoma, rašo žurnalistas, jam yra artimesnė literatūra negu politika, tačiau, pats rašytojas pripažįsta, kad politika negali būti svetima žmogui, gimusiam krašte, kuris amžių bėgyje buvo rusų, vokiečių, lenkų, lietuvių, pagaliau sovietų valdžioje, o šiandien, trokšta vėl būti lietuvių kraštu. Milosz, kuris po ilgų metų neseniai antrą kartą lankosi Lenkijoje - Krokuvos universitete jam buvo suteiktas garbės daktaro laipsnis, - italui žurnalistui pasakė, kad yra gavęs Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio kvietimą aplankyti Lietuvą. Jis, tačiau, apgailestaudamas, šio kvietimo turbūt nepriims, nes vizai gauti būtų priverstas kreiptis į Sovietų Sąjungos, o ne į Lietuvos valdžios įstaigas.

Milosz'as pokalbyje su italų žurnalistu dažnai mini Lietuvą ir kitus pabaltijo kraštus ir apie juos kalba su didele simpatija. Turiu vilties, pažymėjo jis, kad Pabaltijo kraštai išsikovos dabar bent ekonominę laisvę. Sios tautos turi didelius gabumus sumaniai tvarkytis žemės ūkiu ir ekonomikos srityse. Jos žymiai gablesnės už rusus. Tačiau, kalbėjo Milosz'as, kol jos liks Sovietų Sąjungos sudėtyje, tol Pabaltijo tautų politinė laisvė bus labai ribota. Žurnalistui priminus, kad rašytojo gimtajame krašte - Lietuvoje - yra atvirai pasisakoma prieš sovietinę santvarką, o Lenkijoje pirmą kartą pokario metais yra sudaryta ne komunistų vadovaujama vyriausybė, Milosz pastebėjo, kad dabartinė Lenkijos padėtis nėra lengva ir reikalauja didelės išminties. Milosz'o įsitikinimu, džiaugtis pergale dar per anksti. Reikia tikėtis, pažymėjo jis, kad dabar lošiama itin sudėtinga partija netaps manevru nepriklausomą profsąjungą „Solidarumas“ paversti krašto sunkios ekonominės krizės vienintele kaltininke. Česlovas Milosz pokalbyje su dienraščio „Il Messaggero“ korespondentu gražiai prisimena savo tolimą giminaitį, prancūziškai rašiusį lietuvių poetą Oskarą Milašį. Jis primena, kad Oskaro Milašiaus antkapyje Paryžiaus priemestyje Fontainebleau yra įkaltas toks užrašas lietuvių ir prancūzų kalbomis: Pirmas nepriklausomos Lietuvos atstovas Paryžiuje ir poetas... LRTV

Margaret Thatcher rūpesčiai

Margaret Thatcher dešimt metų išbuvus Britanijos premjere, kyla abejonės, ar ji pajėgs pergyventi paskutinę krizę, kurią iššaukė finansų ministro Nigel Lawson atsistatydinimas. Sakoma, kad premjerė yra per daug autokratiška ir nesiskaito su vyresnių kabineto narių nuomonėmis. Kita grupė teigia, kad ji ir toliau valdys kraštą, nesvyruodama savo nutarimuose, nes tai yra būtina krašto gerbūviui. Šiuo metu opinių apklausinėjimuose konservatoriai yra atsilikę nuo darbiečių, kurie pirmąją. Tuo yra susirūpinę konservatorių partijos vadai ir būk tai jie pataria premjeri moderuoti savo atsinešimą.

Tautos Panteono Istorija

(tęsinys iš No. 43)

Ilgai svarstyta naujo muziejaus pastato statybos klausimas. Nutarta statyti naujus rūmus prie senojo karo muziejaus ir juose įkurdinti karo ir kultūros muziejus. 1930m. lapkričio 23d. Vytauto Didžiojo 500-tųjų mirties metinių jubiliejaus proga buvo pašventintas kertinis akmuo. 1934m. lapkričio 23d. specialiame sarkofage buvo palaidoti Lietuvos Nežinomo kareivio palaikai. Naujų rūmų statybą užbaigus, senojo muziejaus pastatas buvo nugriautas.

Naujame karo muziejuje atidengta 10 skyrių (senasis turėjo 4) su įdomiais eksponatais. Muziejuje buvo įruošta žuvusiųjų kripta: marmuro lentose įrašytos žuvusiųjų karių pavardės. Prie kiekvienos lentos spindėjo neįsistatytas žiburėlis. „Lituanicos“ liekanos perkeltos į naują muziejų. 1936m. vasario 16d. karo muziejus buvo iškilmingai atidarytas. Spalio 8d. muziejus pavadintas Vytauto Didžiojo vardu. 1937m. muziejaus bokšte buvo pakabinti 35 „kovų“ varpai - užvardinti kovų vietovių, dalinių bei karių vardais. Varpai buvo priderinti muzikai.

Pertvarkant muziejaus sodelį, Laisvės statula buvo nukelta į rytinę sodelio dalį ir pastatyta ant naujos kolonos. Bendras paminklo aukštis siekė 12.37m. Sodelyje atidengti žymių tautos vyrų paminklai - biustai. Vakariniame sodelio dalyje pastatyta knygnešių sienelė, kurioje iškalta šimtas nusipelnusių knygnešių pavardės.

Paskutinis Nežinomo kareivio pagerbimas įvyko 1940m. birželio 26d. Tautinė vėliava nuimta rugpjūčio 1d., o valstybinė vėliava rugpjūčio 3d. Tarybiniai pareigūnai spėjo nušalinti keletą biustų ir eksponatų.

Atėję Vokiečiai pareikalavo pašalinti keliolika eksponatų, o Laisvės paminklas neteko dviejų plokščių: „Klaipėda“ ir „Radviškis“. Spalvuotų metalų vajai išreikalavo muziejaus bokšto sargybinio figurą, Napoleono

patranką ir keletą kitų objektų. Laisvės statulą pavyko išgelbėti. 1944m. liepos pabaigoje vokiečiai traukėsi iš Kauno. Muziejaus rūmai išvengė Tech. Fak-to likimo, tačiau sprogdinant miesto elektros stotį, labai nukentėjo.

Sugrižę tarybiniai veikėjai naikino praeities paminklus. Netrukus muziejaus sodelyje paliko tik tai Laisvės paminklas. 1950m. vasarą uolus partiniai aktyvistai lynais nutraukė statulą, kuri suskilo pusiau, lūžo vėliavos kotas, nutrūko Muziejaus kuratoriai išgelbėjo statulą nuo sunaikinimo. Po daugelio metų statula buvo restauruota ir patalpinta Skulptūros ir Vitražo muziejuje (buv. Igulos bažnyčioje).

Atgimstančiai tautai išsilaisvinant iš dogmatinių varžų, Lietuvos kultūros fondo pastangomis ir visuomenės finansine parama, atstatomi muziejaus sodelyje buvusieji paminklai. Š.m. Vasario 16d. vėl iškilo Laisvės statula, kurios

likimas simbolizuoja mūsų Tautos likimą. Ruošiamasi atstatyti paminklą žuvusiems kariams. Paminklo atstatymui bus panaudoti akmenys surinkti iš Nepriklausomybės kovų laukų. Laikiniai padėta marmuro plokštė su užrašu: „Šioje vietoje bus atstatomas paminklas žuvusiems už Lietuvos laisvę“. (Ant plokštės padėta originalus buvusio paminklo akmuo). Bus atstatyta knygnešių sienelė, Nežinomo kareivio kapas ir akuras. Sodelyje atidengti J. Basanavičiaus, S. Daukanto, M. Jankaus, V. Kudirkos, Maironio, P. Vileišio paminklai - biustai (išliko saugykloje). Pradingo kar. Juozapavičiaus, P. Lukšio, Gen. S. Žukausko, Puvinskio biustai (ieškoma jų gipsiniai modeliai). Muziejuje pasirodys praeities eksponatai.

Sodelio pertvarkymo darbus finansuoja ir vykdo miesto administracija. Muziejaus rūmai 1991m. bus uždaryti ilgalaikiui kapitaliniam remontui.

C. Vištakas

Vašingtone posėdis Pabaltijo kraštų apžvalgai

Vašingtone įvyko prie Jungtinių Amerikos Valstybių Kongreso veikiančios amerikiečių Helsinkio komisijos posėdis, pirmą kartą specialiai skirtas apžvelgti amerikiečių vyriausybės politikai Pabaltijo kraštų atžvilgiu. Šios politikos pagrindinis dėsnis, kaip žinome, yra trijų Pabaltijo kraštų prievartinio įjungimo į Sovietų Sąjungą nepripažinimas. Apie šį dėsnį kaip tik ir telkėsi Helsinkio komisijos apie Amerikos kongreso posėdyje vykę apklausinėjimai. Jose dalyvavo trys kongresmenai, vienas senatorius, demokratas Donald Riegle, valstybės sekretoriaus pirmasis pavaduotojas Europos reikalams James Dobbins, ir - pirmą kartą, - trijų Pabaltijo kraštų diplomatiniai atstovai Vašingtone - lietuvis Stasys Lozoraitis junioras, latvis Dingbergs ir estas Jaakson. Posėdyje kalbėję Amerikos Kongreso nariai paragino krašto vyriausybę aiškiau ir tvirčiau paremti trijuose Pabaltijo kraštuose už tautines teises kovojančius liaudies sąjūdžius. Visi kongresmenai vieningai parėmė Pabaltijo tautų laisvės ir nepriklausomybės siekius. Respublikonas Don Ritter išreiškė nuomonę, kad Pabaltijo klausimas yra ypatingai svarbus reikalas Vakaram nustatyti, ar Gorbačiovas tikrai siekia Sovietų Sąjungą paversti teisine valstybe. Jei taip, tai Pabaltijo kraštams turi būti leidžiama atsiskirti nuo Sovietų Sąjungos, pažymėjo kongresmenas Don Ritter. Jis taip pat paragino prezidentą Bush'ą derybose su sovietais Pabaltijo kraštų klausimą iškelti į vadinamąjį regioninių konfliktų plotmę.

Valstybės sekretoriaus pavaduotojas Dobbins, iš savo pusės, pakartojo tvirtą Jungtinių Amerikos Valstybių nusistatymą nepripažinti teisėtu Pabaltijo kraštų įjungimą į Sovietų Sąjungą, atkreipė dėmesį, kad Pabaltijo kraštų klausimas buvo svarstomas valstybės sekretoriaus derybose su sovietų užsienio reikalų ministru Shevardnadze ir kad ta proga buvo

išreikšta vieninga nuomonė, jog pasikeitimai Pabaltijoje turi vykti taikingu būdu. Posėdyje taip pat kalbėjęs tarptautinės teisės žinovas ir Pabaltijo problemų ekspertas William Hough kvietė amerikiečių vyriausybę įprasminti šių dienų sąlygose, būtent, nustatyti konkretų planą, kaip galime būtų padėti Pabaltijo tautom atgauti nepriklausomybę. Kaip pagrindą Pabaltijo klausimo išsprendimui, teisininkas William Hough siūlė 1939-ųjų metų spalio mėnesio sutartis tarp Pabaltijo kraštų ir Sovietų Sąjungos. Kalbėtojas pastebėjo kad nors Pabaltijo kraštai buvo priversti šias sutartis priimti ir leisti Sovietų Sąjungai jų teritorijose įvesti karines baes, vis dėl to, tos sutartys patvirtinio 1920 metų susitarimus, pagal kuriuos Sovietų Sąjunga pripažino Lietuvos, Latvijos ir Estijos nepriklausomybę: Patvirtino Pabaltijo kraštų suverenines teises politinėje, ekonominėje, bei socialinėje plotmėje. William Hough pažymėjo, kad jei Vakarų šalys siūlytų šį planą Sovietų Sąjungai, derybose būtina turėtų dalyvauti lietuviai, latvių ir estų nepriklausomybės sąjūdžių atstovai.

Į amerikiečių Helsinkio komisijos apklausinėjimus buvo pakviestas ir sovietų ambasadorius Vašingtone Dubininas, bet jis neatėjo, matomai, nenorėdamas sėdėti prie to paties stalo su Pabaltijo kraštų diplomatais.

LRTV

Vėl tirs Turino drobulę

Ilgą laiką Turino drobulę katalikų buvo laikoma kaip didžiausia relikvija. Buvo teigiama, kad į ją, prieš įdedant į karstą, buvo įvyniotas Kristaus kūnas ir nuo to drobulėje atliko atsispaudęs jo atvaizdas. Po mažą drobulės atkarpelę buvo išdalinta tyrimo įstaigoms Amerikoje, Britanijoje ir Šveicarijoje. Mokslininkai ją tyrė, praėjusių metų spalio mėn. paskelbė rezultatus, kad drobulė yra 13-14 šimtmečio suklastojimas. Nežiūrint to, tikintieji vistiek drobulę laiko šventa relikvija, nes, jie sako, kaip kitaip joje galėtų išlikti Kristaus veido nuospaudas. Dabar pranešama, kad Prancūzijos mokslininkai mėgins įrodyti, kad Turino drobulė yra tikra.

Reikia reformų Rytų Vokietijoje

„Mūsų kraštas neturėtų būti paliktas tų žmonių rankose, kurie nepažįsta Dievo“, - tai pažymėjo Berlyno vyskupų konferencijos vicepirmininkas vyskupas Joachim Wanke Rytų Vokietijos katalikiškai spaudai duotame interview, kuriame ragina krašto piliečius nepasiduoti nevilčiai ir neapleisti tėvynės. Vyskupas Wanke drauge kviečia Rytų Vokietijos valdžią giliau apmąstyti priežastis dėl kurių žmonės masiniai apleidžia kraštą ir tas priežastis pašalinti, artimiausioje ateityje pravedant reikiamas reformas. Reformos, pažymi vyskupas Wanke, turi būti visų pirma pravedamos mokyklinėje sistemoje, pripažįstant tėvų esminį vaidmenį vaikų auklėjime, be to, atpalaiduojant auklėjimo sistemą nuo ideologinių varžų. Vyskupas taip pat kviečia Rytų Vokietijos valdžią geriau elgtis su tais jaunuoliais, kurie sąžinės sumetimais atsisako atlikti karinę tarnybą, be to, pasirūpinti, kad profesiniame gyvenime piliečiai būtų vertinami pagal jų gabumus, pasiruošimą ir gerai atliekamą darbą, o ne pagal priklausymą politinėm ar valstybinėm organizacijom. Administracinės normos, pažymi baigdamas Rytų Vokietijos vyskupas, mažai kategali padėti, kai reikalaujama didesnio atvirumo ir persitvarkymo visuomeniame gyvenime.

Pažymėtina, kad iš Rytų Vokietijos į Vakarus kasdieną pasitraukia arti tūkstančio žmonių. Šiais metais Vakarų Vokietiją pasiekė daugiau negu 180 tūkstančių Rytų Vokietijos pabėgėlių, tai yra penkis kartus daugiau negu praėjusiais metais ir dešimt kartų daugiau negu prieš dvejus metus.

LRTV

Naujos gairės tarp Lenkijos ir Sovietų Sąjungos

Sovietų užsienio reikalų ministras Shevardnadzė, kalbėdamas aukščiausiosios tarybos pasėdyje Maskvoje, pirmą kartą griežtai sukritikavo raudonosios armijos karinę intervenciją Afganistane, pažymėdamas, kad Afganistano invazijos įvykdymu buvo pažeista moralinė teisė. Shevardnadzė taip pat pažymėjo, kad Maskva neketina kištis į Rytų Europos kraštų vidaus reikalus ir kad tuose kraštuose vykstantys pasikeitimai yra laisvo pasirinkimo išdava. Ministras Shevardnadzė dabar yra Varšuvoje, kur su lenkų valdžios atstovais nustatys gaires ateities santykiams tarp Lenkijos ir Sovietų Sąjungos. Spaudos agentūros pažymi, kad lenkų-sovietų pokalbiuose Varšuvoje bus taip pat svarstomas Katyno žudynių klausimas. Įvairios lenkų organizacijos, o taip pat ir visuomenė jau kurį laiką primygtinai reikalauja, kad būtų pagaliau paskelbta visa tiesa apie Katyno sovietų įvykdytas lenkų karininkų žudynes. LRTV

Stalino-Hitlerio 50 m. Pabaltijo valstybių užgrobtimo sukaktis paminėta New Yorke, rugpjūčio 23 d., priešais Jungtines Tautas. Šledu svelkinasi, grobiu patenkinti, kas ir toliau tęsiama. Šių palikonių įpėdiniai (Vokietija-Kom. Rusija) irgi yra patenkinti paliktais darbais, nes Pabaltijis yra dar šių kraugerių okupuota.

L. Tamošaičio nuotrauka

„Lauk, rusai, iš mūsų krašto“

Simtatūkstantinė vengrų minia, Budapešte, prie Parlamento rūmų, didelėmis ovacijomis ir šūkiams „Lauk, rusai, iš mūsų krašto“, sutiko naujosios Vengrijos respublikos paskelbimą. Naujoji respublika nebesivadina „liaudies“ ir, kaip pastebi apžvalgininkai, yra užsibrežusi tikslą palaipsniškai atsipalaiduoti nuo tų ryšių, kurie iki šiol Vengriją tampriai jungė su komunistų valdomų Centro bei Rytų Europos kraštų bloku. Pats Vengrijos užsienio reikalų ministras Guyla Horn pareiškė, kad naujosios Vengrijos užmojis yra ateityje įsijungti į Vakarų Europos ekonominę bendruomenę ir pasiskelbti neutralia valstybe. Šių tikslų Vengrija, aišku, negalės greitai atsiekti, nes jos atsiskyrimas nuo Varšuvos sutarties kraštų, bent šiuo tarpu, nebūtų Maskvos toleruojamas. Kiekvienu atveju, naujoji Vengrijos respublika yra pasiryžusi sparčiai žengti demokratizacijos ir daugiapartinės politinės sistemos kryptimi. Buržuazinės demokratijos ir demokratinio socializmo vertybės nuo dabar turės būti drauge įtvirtinamos Vengrijoje, pažymėjo pirmininkas Szuros. Vengrijoj yra

panaikinta ir raudonosios žvaigždės emblema. Net ir milicininkai jau suspėjo raudonąją žvaigždę nuplėsti nuo savo kepurėlių. Jos vietoje ant kepurėlių yra prisiūta Vengrijos trispalvė. Galop, pažymėtina, kad naujosios Vengrijos respublikos paskelbimo data - spalio dvidešimt trečioji nebuvo atsitiktinai parinkta. Tą dieną lygiai prieš 33-ejus metus, vengrų tauta sukilo prieš sovietinį okupantą ir prieš komunistinį režimą. Vengrų tautos laisvės ir nepriklausomybės siekius tuomet kraujuje nuslopino intervenavusi raudonoji armija. Kovoje už laisvę tuo metu žuvo daugiau negu 25-tūkstančiai vengrų tautos didvyrių.

LRTV

Australijos Lietuvių Fondas

Fondo Valdyba paskyrė Geelongo Apylinkės Valdybai \$500 kultūriniais reikalais.

Aukos Fondui: \$100 S.Kairys (ACT) - nario mok. ir auka. \$20 M.Gailiūnas (535) NSW, vietoj gėlių A.A. Aleksandrui Sumskui. \$20 ALFAS Valdyba, garbės nariui A.A. Robertui Sidabrai pagerbti.

Per mūsų įgaliotinį Adelaidėje A.Zamioskį gauta: po \$20 J.Beinoravičius (180) ir S.Guscia (35).

Aukos surinktos per Apylinkės Valdybos popietę: \$20 A.S.Pacevičiai (160), \$15 A.A.Urnevičiai (171). Po \$10 A.Baužienė (37), E.S.Dainiai (210), J.Deckys (92), L.Kazla (30), Jonas Lapšys (189), G.Pečiulienė (104), M.Petkūnienė (12) ir J.Staciūnas (30). \$5 A.Saulius (7) ir \$4 L.Vitkūnienė.

Sveikiname naują narį Serafiną Kairį ir nuoširdus acių visiems aukotojams.

Vincas Ališauskas AL Fondo išdininkas

LRTV

Antrą kartą į gyvenimą

Lapkričio mėn. 3d. Lietuvių Namų Kankinių Kopylčioje Melbourne Lietuvių Parapijos klebonas kun. Dr. Pranas Dauknyš sutuokė našlaujančius Birutę Gaidelienę ir Ramutį Žvinakį. Stebint gausiam būriui giminių ir artimųjų prie altoriaus jaunąją palydėjo abi jos dukros Vijunė ir Juragė. Vedybinius dokumentus paliudijo jaunojo dukra Regina ir jaunosios švogeris Vytas Mulokas. Po pažadų ir palaiminimo laimingoji pora sumainė aukso žiedus. Į naują gyvenimą žengiančius tėvus palydėjo penki jau suaugę jų vaikai: du jaunosios ir trys jaunojo.

Lietuvių klubo patalpose prie Socialinės Globos Moterų Draugijos puikiai išpuoštų stalų vaišes pravedė Vytas Mulokas. Telegramomis naująją šeimą sveikino giminės iš Lietuvos, Queenslando, Canberros, Wodongos ir iš Melbourne. Seimos ir draugų vardu sveikinimo žodžius tarė bažnytinio choro dirigentas Petras Morkūnas ir „Bobučių“ ratelio vardu Danutė Lynikienė. Dainomis ir šokiais svečiai palinkėjo naujai porai daug saulėtų bendro gyvenimo metų bei šilto ir glaudaus ryšio dabar jau plačiai giminei. Ilgiausių metų!

K. & D

Naujos demonstracijos Rytų Vokietijoje

Įvairiuose Rytų Vokietijos miestuose, tuo tarpu, vyksta vis naujos masinės demonstracijos už demokratines reformas. Didžiausioji demonstracija pirmadienio vakare įvyko Leipcige, kur pagal evangelikų Bažnyčios duomenis, dalyvavo arti trijų šimtų tūkstančių žmonių, tai yra maždaug pusė šio miesto gyventojų. Demonstrantai, taikingai žyguodami miesto gatvėmis, skandavo šūkius prieš valdančiosios komunistų partijos politinį monopolį, už laisvę ir už demokratinius rinkimus, taip pat reikalavo, kad naujasis kompartijos lyderis Egon Krenz nebūtų išrinktas respublikos prezidentu. Siandien rytą, betgi, nepaisant visuomenės protestų, Parlamentas išrinko Egon Krenz'ą šiom pareigom. Pagal spaudos agentūrų informacijos, viename Rytų Berlyno fabrike darbininkai įkūrė pirmąją nepriklausomą Rytų Vokietijoje profesinę sąjungą.

LRTV

Pilnatis

Iki rugsėjo 29 dienos Lietuvoje viešėjo pianistė Raminta Lampsatyte.

-Pirmas įspūdis Lietuvoje buvo pilnatis. Atskridau per Minską, tikrą „Zero“ miestą. Visą kelią per Baltarusiją žaibavo ir lijo ir tik artėjant link Kauno pasirodė mėnulio pilnatis.

-Kokius koncertus surengėte Lietuvoje?

-Iš pradžių buvo koncertas Vilniuje. Rugsėjo 26-tą dieną Kauno menininkų namuose surengiau tokį patį muzikos ir poezijos vakarą partneriais pasirinkau du labai kontrastingus poetus Vaidotą Daunį ir Kęstutį Navaką. Atlikau fortepijono kūrinius, kurie labai retai grojami Lietuvoje, ir pritaikiau juos poezijai.

Siek tiek apie „Tylos“ premiją kurią įteikiau vakaro metų. Šią

premiją įsteigiau jauniems kompozitoriams. Pernai ją gavo Rytis Mažulis, o paskatinamasis - Sarūnas Nakas, Eglė Strazdienė ir Snieguolė Dikčiūtė. Mane labai domina Lietuvos jaunimas. Norėčiau susitikti su meniniu jaunimu, nes dabar yra galimybė išvažiuoti mokytis į užsienį - ir į universitetą ir į konservatoriją. Vakarų Vokietijoje vizas duoda iš karto.

-Kur važiuosite po Lietuvos?

-Į Vokietiją, kur koncertuosiu su Vilniaus kvartetu, prie kurio prisijungs gitaristas Helmut Jasbar iš Vienos. Surengsiu Petro Repšio grafikos parodą. Po to atvažiuos koncertuoti Bronius Kutavičius, kuris diriguos „Praeities laikrodžiams“.

Arūnas Vyžintas Respublika Nr. 4

Populiariausia daina Lietuvoje

Sėk, sesute, žalią rūtą,
Kad Lietuva laisva būtų.

Sėk, sesute, žalią mėtą,
Kad Lietuva vis laimėtų.

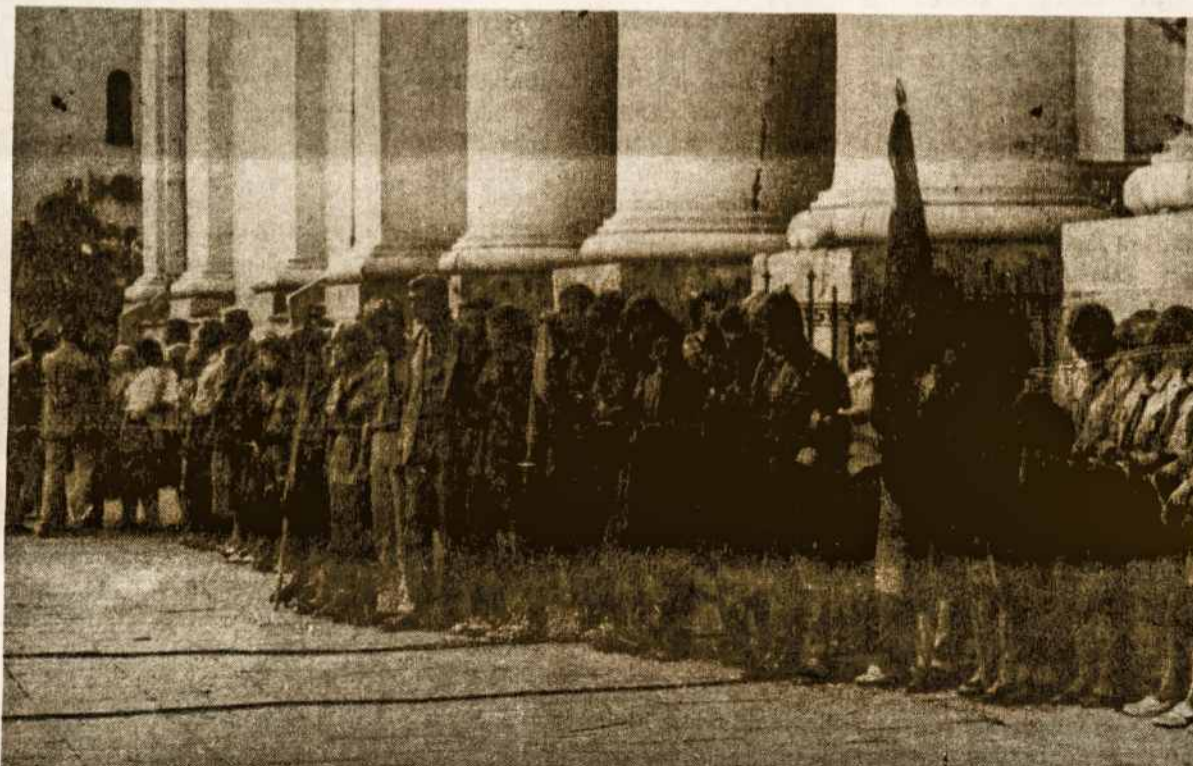
Sėk, sesute, ir bijūną,
Kad nebūtų atėjūnų.

Sėk, sesute, ir gvaizdikų,
Kad nebūtų bolševikų.

Sėk, sesute, ir česnakų,
Kad nebūtų rusų kvapo.

Sėk, sesute, žalią liną,
Kad nesprogtų Ignalina.

sesute, ir leliją,
Kad mylėtume Mariją.

Sujungtų rankų Pabaltijo grandinėje Lietuvos skautai prie Vilniaus arkikatedros 1989.VIII.23.

IS MŪSŲ PARAPIJŲ

Melbournas

Pirmoji Komunija mūsų Parapijos Sekmadienio Mokyklos vyko lapkričio 12d., prie kurios šiemet buvo tik vienas mokinys Rimantas Kazys Strunga. Jį su procesija iš mokyklos į šv. Jono bažnyčioje lietuviškas pamaldas atlydėjo visa mokykla - mokiniai ir mokytojai. Šv. Mišių skaitymus atliko Lina Didžytė, Albina Strungaitė, Donius Aras ir Linas Kaladė. Auką prie altoriaus atnešė Daina ir Dalia Didžytės ir Eugenijus Klimas.

Juozas Keblys baigė Melbourno arkivyskupijos Liturgijos kursus, su dideliu pagyrimu išlaikęs egzaminus, gavo iš Melbourno arkivyskupo Fr. Little diplomą - teisę dalinti šv. Komuniją, kaip „Extraordinary Minister of the Eucharist“.

Saulys Zigmąs Augaitis XI.12 per lietuviškas pamaldas gavo iš Vatikano dokumentą, išrašytą ant pergamento: „Sventasis Tėve, kun. Alfonsas Svarinskas, Viduklės klebonas, nuolankiai prašo Jūsų Sventenybę ypatingo Apaštalinio Palaiminimo Zigmui Augaičiui, parodžiusiam kilniausią auką - pasisiūliusiam eiti už mane, nuteistą dešimčiai metų, įkaitu į lagerį“. Popiežius prašymą - Palaiminimą suteikė, Vatikano antspaudai. Zigmąs Augaitis buvo vienintelis laisvajame pasaulyje 1985m. pasisiūlęs sovietų valdžiai atlikti bausmę Sibire už neteisėtai nubaustą kun. Svarinską.

Ligoniai. Nina Žemaitienė turėjo operaciją Royal Southern Memorial ligoninėje Caulfelde. Petras Butkus po sunkaus priepuolio gydomas Royal ligoninėje. Ona Miniotienė, 88 m. amžiaus, gydoma Monash universiteto Medical Centre Claytone. Ją Melbourne globoja sesers sūnus - Kuncaitis. Visiems

Skautų sueiga

Melbourno Džiugo Tunto sueiga vietoje iškylos šaukiama Lietuvių Namuose gruodžio 2 d. šeštadienį 3 val. po pietų. Bus svarbi sueiga, registracija į Tunto stovyklą Gilwell Parke, kuri prasidės sausio 2 d. ir baigsis sausio 7 d. Kviečiami visi dalyvauti, nes tai patogus laikas, pasibaigus Tautinių šokių repeticijom Lietuvių Namuose. - Praneša Rajono Vadeivos.

Melbourno „Gintaro“ šokėjai maloniai kviečia į

VAKARONĖ

- gruodžio 9d. šeštadienį, 6 v.v. Lietuvių namuose paremti šokėjus vykstančius į Vilniaus Dainų Šventę.
- Programą atliks „Gintaro“ ir „Malūnėlio“ grupės.
- Įėjimas \$10.
- Linksma nuotaika, gardi vakarienė.
- Stalus užsisakyti pas Narcizą Ramanuską 877 4570, Zigmą Jokūbaitį 840 1075

šiemis ligoniams suteikti šv. Sakramentai.

Ignas Bardauskas, 74m. amžiaus, mirė lapkričio 4d. Laidotuvių šv. Mišios vyko mūsų šv. Jono bažnyčioje XI.14 ir palydėtas į Fawkner kapines. Už jo vėlė šv. Mišioms aukojo Bronius Smaliorius.

Melbourno Lietuvių Katalikių Moterų Draugijai už \$300 auką „Tėviškės aidams“ nuoširdžiai dėkoja ALK Federacijos Valdyba ir Redakcija.

Vilniaus Un-to Mokslinės bibliotekos bičiuliai praneša, kad Emilijai Šeikienei susirgus ir nebegalint eiti Būrelio išdininkės pareigų, šias pareigas perėmė Vida Vaitiekūnienė.

A.Karazijienė, VUMBB Sekretorė Dainos Sambūrio choristai iškeliauja amžinybėn:

Aukštikalnienė Magdalena, Balčiūnienė Eleonora, Daunys Jonas, Janonis Zenonas, Kazakevičius Juozas, Kepalas Leonas, Krausas Vytas, Lynikienė Julija, Mačiulaitis Vokdemaras, Matukevičienė Anyta, Milvydas Aleksandras, Paliulis Domas, Paškevičius Henrikas, Pilkauskienė Koste, Platakis Petras, Savaitis Vladas, Strelys Gerardas, Spokevičius Rimas, Vacbergienė Liolė, Vaičaitis Leonas, Verbyla Antanas, Vingrys Bronius, Ziedas Bronius.

Melbournas

Bendruomenės dėmesiai

Yra numatyta, kad lapkričio 26d. sekmadienį, 2 val. po pietų Lietuvių namuose kalbės Sąjūdžio Tarybos narys profesorius Antanas Buračas. ALB Melbourno Apylinkės Valdyba

Sale

Prieš Kalėdinės pamaldos ir Kariuomenės Sventės Minėjimas įvyks š.m. gruodžio mėn. 9d. šeštadienį Sale. 11 val. ryto susirinkime kapinėse - Maffra Rd. kur kun. J. Petrauskas pašventins a.a. Adolfo Eskirto ir Vaclovo Norkaus antkapius. 12 val. bus pamaldos gražioje seselių vienuolių koplyčioje 341 York Street. Pamaldos bus aukojamos už gyvus ir mirusius seniūnijos tautiečius, o taip pat ir už žuvusius dėl Tėvynės laisvės.

Po pamaldų bus padaryta bendra fotografija ir minėjimas - užkandžiai bus 12 Trood Street.

Paskaitą skaitys Birutė Prašmutaitė, kuri neseniai grįžo iš Lietuvos, praleidusi ten savo 2 mėnesių atostogas.

Auką rinksim „Baltic News“ ir Lietuvos tremtiniais grįžusiems iš Sibiro. Bus užkandžiai ir nuoširdus pabendravimas. Kviečiame skaitlingai dalyvauti. Seniūnė

Hobartas

Gruodžio mėn. 3 d., sekmadienį, pirmą v. po pietų, Hobarto Apylinkės Lietuvių Bendruomenės moterų komitetas rengia eglutę vaikams.

Motinos su vaikais ar be vaikų, vaikai kurie jau pražilti suspėjo, tėvai, seneliai, senelės, dėdės, tetos ir visi kiti prašomi atvykti į ukrainiečių salę, Main Rd. Moonah, kur praleisite linksmą popietę.

Maistą ir kavą paruoš moterų komitetas, gerimus atsineškite savo. Kalėdų senis aprūpins vaikus dovanelėmis.

Moterų Komitetas

Antanina Milinkevičienė praleido keletą dienų Calvary ligoninėje, dabar gydos namie.

1989 m. spalio mėn. 28 d., po ilgos ligos mirė Jonas Sirgūnas. Hobarto lietuvių Bendruomenė neteko dar vieno nario.

Jonas gimė 1913 m. rugpiūčio mėn. 9 d. Biržų apskrityje, Kemenų kaime. Dalį jaunystės praleido Vilniaus Krašte ir lenkų okupacijos metu dirbo pogrindy dėl Vilniaus Krašto išlaisvinimo. Kada lenkų žvalgyba pradėjo jį domėtis, perbėgo į Lietuvą. 1937 m. įstojo į Lietuvos kariuomenę, tarnavo septintam pėstininkų pulke, buvo paskirtas į Auto Rinktinės Mokomą kuopą kurią sbaigė 1939 m. gruodžio mėn. 22 d. Su šiuo daliniu įvygiavo į Vilnių kada mūsų sostinė buvo gražinta Lietuvai.

Rusams artėjant į Lietuvą antru kartu, pasitraukė į Vokietiją, kur susitiko ir vedė Moniką, su kuria atvyko į Australiją ir apsigyveno Hobarte, kur sukūrė gražią šeimą, įsigijo namą ir lygi pensijos išdirbo Cadbury šokolado fabrike.

Įsijungė į Bendruomenę beveik nuo pirmų susikūrimo dienų, dalyvavo parengimuose ir rėmė aukomis pagal savo išgalę. 1975 m. vasario mėn. 16 d. mirė jo žmona Monika. Vaikai buvo susikūrę savo šeimas ir Jonas gyveno vienas. Prieš keletą metų jo sveikata pradėjo šlubuoti, rečiau apsilankydavo bendruomenės parengimuose, o paskutinių porą metų namų beveik neapleisdavo, bet visada, jei kas nors iš bendruomenės jį aplankydavo, neužmiršdavo duoti truputį pinigines paramos ir niekad neužmiršdavo apsimokėti nario mokesčio.

Kaip ir daugumas mūsų, Jonas atvyko į Australiją su viltimi, kad po 2-3 metų, kada pokario politinė padėtis susitvarkys, galės grįžti į savo tėvynę Lietuvą. Šios viltys neišsipildė. Po trumpų ateigų Hobarto Katalikų Katedroj, šeima, gausus būrys Lietuvių Bendruomenės narių ir keliolikos buvusių darbo draugų, palydėjome Joną į Cornelian kapines, kur buvo palaidotas viename kape su žmona Monika.

„Išleisk jį, Petrai, jis labai pavargęs ir leisk jam ilsėtis pataluos angelų.“ S.Augustavičius

Betty August, pilna įspūdžiu grįžo iš pilgriminės kelionės, kurios metu aplankė Romą, matė popiežių ir buvo ypatingai nudžiuginta ir sujaudinta, susitikimu salėje išgirdusi lietuviškas giesmes, kurias giedojo lietuvių choras iš Vilniaus, tuo laiku apsilankęs Vatikane. Sventas Tėvas pristatė choro narius susirinkusiems piligrimams kaip

„mano broliai lietuviai iš Vilniaus“. Apsilankė Medjugorje, kur matė saulės pasikeitimus, bei kitus sunkiai įtikimus reiškinius.

Nesusižavėjo kelione po Sventą kraštą, kur aplankė daugelį vietovių susijusių su Svento rašto aprašymais. Bet oras buvo per karštas ir pilnas dulkių. Negyvojo jūroj vanduo tirštas netik nuo druskos, bet ir nuo dumblo, pluduriuoti jo paviršiui nesudarė didelio malonumo. Jeruzalės prekybininkai ir elgetos per žulūs. S.Augustavičius

Adelaidės Kronika

Pro atdaras duris

Mokslo metų pradžioje Lietuvių katalikų centre įsikūrusi ir II-ajį aukštą užvaldžiusi Adelaidės Lietuvių Mokykla kiekvieną šeštadienį pripildo patalpas vaikišku klegesiu, o pamokų metu jį pakeičia paslaptinga tyla su vienišų balsų įtarpais. Atrodo, kad laumės kalbasi su nykštukais.

Spalio 28d. įvyko lūžis - mokykla pakvietė visus apsilankyti, plačiai atvėrė klasių duris - ateikite, sveteliai ir pamatykite, ką mes veikiame.

Zinoma, nuėję mes nenunešėme mokiniams darbo nuotaikos, priešingai, tą nuotaiką išblaškėme visur kaišiadami nosis ir juos klausinėdami. Pabuvome pas spalvotą popierių karpančius darželio vaikučius, pasiklausėme daiktavardžio linksniavimo, pakalbėjome su dalimi mokytojų. Visų savijauta giedri. Bendras įspūdis geras. Mokykla turi apie 40 mokinių. Dieve, jai padėk į tas jaunas atžalas įskiepyti lietuvių kalbą.

Tos pačios dienos popietėje Adelaidės centre įvyko etninių mokyklų organizacijos suruošta įvairių tautybių mokyklų mokinių eisena, kuri užsibaigė Victoria Square mokinių pasirodymu. Jis vyko net dviejose estradose. Tarp trukšmingų egzotiškų numerių mūsų mokyklos pašokti tautiniai šokiai gražiai išsiskyrė savo figūrų kaita ir darnumu.

Vėlinės

Vėlinėse gana gausiai buvo lankomasi mišiose šv. Kazimiero bažnyčioje, kur klebono kun. J. Petraičio buvo gražiai paruoštas katalafas. Sekmadienį, lapkričio 5d., ištisai lijo. Balos telkšojo ne tik Grand Prix kelių zigzaguose, bet ir Centennial Park kapinėse, kur prie lietuvių kunigų kapų kun. J. Petraitis negausiam susirinkusių būreliui pravedė gražias maldų ir giesmių pamaldas. Po to pašventino keletą naujų antkapių - paminklų.

Sporto Šventė Adelaidėj

„Varpo“ klubo valdyba praneša kad dėl įvykusio Australijos pilotų streiko, buvo neįmanoma reikiamu laiku gauti vietų lėktuvuose skrydžiui į Hobartą, todėl sporto šventė perkeliama į Adelaidę. Ji įvyks š.m. nuo 27-tos iki 31-mos gruodžio.

Sporto klubas „Varpas“ nori kuo greičiau sužinoti vykstančių sportininkų skaičių ir kokiose sporto šakose jie dalyvaus. Prašome skambinti D. Sadauskui - 557-5161, P. Mickui - 458-1840 ir P. Arui - 850-7296. „Varpo“ valdyba

Bulgarijoje pradeda reikštis opozicinės grupės

Užsienio spaudos agentūros praneša, kad ir Bulgarijoje jau pradeda viešiau reikštis įvairios opozicinės grupės. Jų šalininkų rengiami mitingai šiuo tarpu vyksta viename parke Sofijos priemestėje, nes valdžia iki šiol neduoda leidimo mitingus praveisti sostinės centre. Priemiesčio parke pastarosiomis dienomis mitingavo trijų Bulgarijos nepriklausomų sąjūdžių šalininkai. Žmogaus teisių gynėjų sąjūdžio nariai, apie tris šimtus asmenų, reikalavo panaikinti Bulgarijos komunistų partijos dabar turimą politinį monopolį ir įvesti krašte daugiapartinę politinę sistemą. Kompartijos turimas valdžios monopolis, pažymėjo mitinge kalbėję asmenys, yra istorinis absurdas. Kalbėtojai taip pat reikalavo, kad Bulgarijoje būtų pilnai įgyvendinta religijos ir

Pasaulinės psichiatrų federacijos kongreso dalyviai, posėdžiavę Atėnuose, sutiko sąlyginiai vėl priimti į federaciją sovietų psichiatrų sąjungą. Sovietai prieš šešerius metus patys pasitraukė iš Pasaulinės psichiatrų federacijos, tuo būdu išvengdami numatyto gėdingo pašalinimo už piktnaudžiavimą psichiatrijos mokslu, psichiatrinėmis priemonėmis susidorojant su politiniais kaliniais ir kitaminčiais. Pasaulinė psichiatrų federacija, atsižvelgdama į tai, jog dabar patys sovietai pripažino, kad Sovietų Sąjungoje buvo piktnaudžiama psichiatrijos mokslu, sutiko, kad sovietų psichiatrų sąjungą vėl taptų federacijos nare, bet įspėjo, kad sprendimas bus pakeistas, jei tik paaiškės, kad Sovietų Sąjungoje tebėra panaudojamos psichiatrinės priemonės prieš politinius disidentus.

Pažymėtina, kad Pasaulinė psichiatrų federacija pilnateisiu nariu priėmė taip pat neseniai Sovietų Sąjungoje įsikūrusią nepriklausomą psichiatrų sąjungą, kurios nariai yra atsiriboję nuo šios srities medicinos darbuotojų oficialiosios sąjungos.

sąžinės laisvė. Kitą dieną mitingą surengęs ekologininkų sąjūdis reikalavo, kad valdžia atkreiptų daugiau dėmesio į aplinkos apsaugojimą ir sustabdytų dabar vykstanti beatodairišką jos teršimą. Tuo klausimu buvo surašyta valdžiai skirta peticija, kurią per trumpą laiką pasirašė aštuoni tūkstančiai piliečių. Spaudos agentūros pažymi, kad Bulgarijoje tai neeilinis įvykis. AF

Prisiminė tris Latrobe Valley lietuvius

Lapkričio 7-tą dieną a.a. V. Grigonio pusbrolis Kazimieras Simkūnas pakvietė kun. Petrauską iš Melbourne atvykti į Gipslando miestelio Moe kapines pašventinti trijų lietuvių kapų antkapius: a.a. V. Grigonio, a.a. Prano Petniūno ir a.a. Juozo Grabausko.

Po a.a. V. Grigonio paminklo pašventinimo, Latrobe slėnio seniūnė, p. Koženiauskiene perdavė AL Fondo pirm. R. Semetos atsiprašymą, kad jis dėl rimtos priežasties negalėjo paminklo pašventinime dalyvauti. Aust. Liet. Fondo pirmininkas, per p. Koženiauskiene taip pat išreiškė tauriam, susipratusiam lietuviui, a.a. V. Grigoniu pomirtinę pagarbą ir ALF-do padėką už didelę pinigine auką Fondui.

Nors oras buvo šaltas ir vėjuotas, bet tas netrugdė desėtkui bičiulių iš Melbourne atvykti keliais automobiliais. Sale seniūnijos seniūnė p. Eskirtienė irgi atvyko su savo seniūnijos nariais, taip, kad visi kartu, vietiniai su atvykusiais, sudarė kone pusšimtinį būrį.

Iš kapinaičių visi, su kun. Petrausku, buvo pakviesti į p. Sabrinskų sodybą, kur kun. Petrauskas, prie gražiai parengto altoriaus, už mirusius atlaikė pamaldas.

Po pamaldų visi buvo pavaišinti bufetinio stalo skanėstais ir kavute su pyragais.

Abiejų seniūnijų lietuvių yra labai draugiški ir vaišingi. Visada malonu keletą valandų su jais pabuvoti ir pasidalinti pergyventais įspūdžiais. Al. B.

Melbourno lituanistinės bibliotekos žinios

Gautos JAV išleistos knygos: Vyt. Alanto „Gelmių balsai“, Dirvos konkurse premijuotos novelės 1984. Danutės Bindokienės „Lietuvių kalbos sinonimų žodynelis“ 1982. Jurgio Gliaudos „Kovo ketvirtoji“, romanas 1984. Dr. Petro Joniko „Lietuvių kalba ir tauta amžių būvyje“, visuomeniniai lietuvių kalbos istorijos bruožai 1987. Jokūbo Kregždės „Lietuvos reformatų raštija“, istorinė apžvalga 1987. Marijos Tūbelienės Kuhlmanienės „Isibrovėlė“, novelės 1986. Dalilos Mackialienės „Beržas už lango“, romanas 1986. Genriko Songailos „Vilniaus krašto legendos“, 1988. Jurgio Jankaus pasakojimai „Tėvas Venancijus ir jo Matilda“ 1988. Broniaus Railos „Kitokios Lietuvos ilgesys“, šimtas prakalbų į Lietuvą 1980-1982. „Zvaigždynų sonatos“, lietuvių poetų išėivijoje eilėraščiai apie M.K. Čiurlionį, sudarė ir redagavo Alfonsas Tyruolis 1981.

Aukojo: \$10 A. Rahdon, \$5 K.E. Milinskai. Nuoširdi padėka.

Gautos iš Vilniaus Mokslinės bibliotekos knygos: Dr. A. Kučinsko „Kęstutis“, Lietuvių tautos gynėjas, Vilniuj „Mokslo“ 1988 m. fotografuotinis leidimas iš serijos „Lietuvos istoriografija“ (Sakalas, Marijampolėje 1938). Lietuvos TSR Mokslų akademijos fizikos instituto leidinys „Lietuvos dangus“ 1989. A. Nekrošienės „Iš kur atėjome“, Kaunas „Sviesa“ 1988. „Vytautas Didysis“, Vyriausiosios enciklopedijų redakcijos, Vilniuj,

1988, antrasis, fotografuotinis, leidimas iš žinomos 1930 m., švenčiant 500-tąsias Vytauto mirties metines, išspausdintos knygos antrasis leidimas. Tai pirmoji ir iki šiol didžiausia iš lietuvių istorikų knygų, skirtų didžiojo kunigaiščio Vytauto asmenybei ir jo politikai nagrinėti. Knyga - populiarus mokslinio pobūdžio veikalas. Knygos pradžioje dedama istoriko R. Batūros parašyta „Pratarmė“, kurioje patiekiamas glaustas veikalo įvertinimas, pristatomi autoriai, punktyriškai nužymima Vytauto tema istoriografijoje. Knyga iš naujo išleidžiama visuomenei „kaip tautos kultūrinis ir mokslinis palikimas“. Žiūr. titulinio puslapio faksimilę.

J. Mikštas, bibliotekos vedėjas

VYTAUTAS DIDYSIS

1350 - 1430

Parašė:

A. Šapoka, Z. Jankūnas, V. Dūdinas, A. Kutiškis,
S. Sujedelis, P. Šležas, Dr. M. Keenanaitė.

Redagavo P. Šležas

KAUNAS,

1930 - VYTAUTO DIDŽIOJO - METAI

„SAKALO“ BENDROVĖS LEIDINYS

Lietuviški vardai Bulgarijoje

Jau antri metai iš Lietuvos į Bulgariją vyksta specializuota turistinė grupė lankanti mūsų patriarcho Jono Basanavičiaus gyvenimo vietas. Siemet į tokią kelionę išsirengė Vilniaus pedagoginio instituto Istorijos fakulteto studentai bei dėstytojai. Kelionės metu ne tik pabuvota Varneje, Elenoje ir Lome, bet ir padarytas nedidelis, tačiau mums labai malonus, atradimas.

Iki šiol J. Basanavičiaus veiklos tyrinėtojams tebuvo žinoma viena (Varneje) jo vardu vadinama gatvė

Bulgarijoje. Kelionėje šių eilučių autoriui pavyko Lome išsiaiškinti, kad 1975 metais viena iš miesto naujai nutiestų gatvelių pavadinta mūsų žymiojo tautiečio vardu. Kelionės dalyviai, nors jau buvo vėlus vakaras, perėjo šia nedidele, vos keliolika namų turinčia gatvele Dunojaus pakrantėje. Vietos gydytojų dėka gatvelės gyventojai žino J. Basanavičių buvus pirmuoju miesto daktaru, kurio portretas ir šiandien kabo miesto ligoninėje.

Albinas Visockis. Respublika Nr. 12

• VILNIUS • VILNIUS • VILNIUS •

Mes galime jums sutvarkyti kelionę geriausiom kainom bet kur į Lietuvą, USSR ir Lenkiją. Pilnas kelionės aptarnavimas, apimant lėktuvus, ekskursijas, pakvietimus ir visas.

Į USSR lėktuvu ten ir atgal nuo \$1,590.
Žavus suderinimas į ar per USA ir Kanadą.
Dovanų siuntiniai į Lietuvą, USSR, Lenkiją.
Kainoraštis paprašius.

ODRA
TRAVEL

CALL OUR OFFICE IN:

- MELBOURNE 311 LATROBE ST. TEL. (03) 670 9454
92 CHAPEL ST. (WINDSOR) TEL. (03) 521 1414
- SYDNEY: 647 GEORGE ST. TEL. (02) 211 5655
- ADELAIDE: 18 WAYMOUTH ST. TEL. (08) 231 4882
- BRISBANE: 144 ADELAIDE ST. TEL. (07) 229 9716

SYDNĖJAUS LIETUVIŲ NAMUOSE

16-18 EAST TERRACE, BANKSTOWNE. (TEL: 708 1414)

KLUBO VALANDOS:

Pirmd., trečiad., ketvird.,	5 - 10 val.
ANTRADIENIAIS KLUBAS UŽDARYTAS	
Penktadieniais	5 - 11.30 val.
Šeštadieniais	2 - 12.30 val.
Sekmadeniais	12.30 - 10 val.

VALGYKLA VEIKIA:

Trečiad., ketvirtad., penktad., ir šeštad	nuo 6. val.
Sekmadeniais	nuo 1. val.

ŠVEDIŠKAS STALAS. SMORGASBORD.

Škanus ir pigus valgis kiekvieną TREČIADIENĮ nuo 6.00 iki 8.00 val. Kaina \$6.
ŠEŠTADIENĮ nuo 1.00 iki 3.00 val. Kaina \$4.

Šeimos šventės, gimtadieniai ar kas panašaus. Kodėl ne Lietuvių Namuose? Kodėl nepasiteirauti? Skambinkite 708 1414.

KO-OPERATINĖ
KREDITO D-JA

“TALKA” veikia visų naudai...

ADELAIDE
MELBOURNE
SYDNEY